

Sygn. akt I PK 69/15

POSTANOWIENIE

Dnia 1 grudnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z powództwa K. J.
przeciwko N. Spółce Akcyjnej Zakładowi Energetyki w K.
o przywrócenie do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 1 grudnia 2015 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w Kielcach
z dnia 25 września 2014 r., sygn. akt V Pa 63/14,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Kielcach wyrokiem z dnia 25 września 2014 r. oddalił apelację pozwanego N. SA Zakład Energetyczny w K. od wyroku Sądu Rejonowego w Kielcach z dnia 11 grudnia 2013 r. (mocą którego przywrócono powoda K. J. do pracy u pozwanego na poprzednich warunkach pracy i płacy, zasądzone od pozwanego na rzecz powoda kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz nakazano pobrać od pozwanego kwotę 2.400 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych) i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję.

Powyższy wyrok został zaskarżony skargą kasacyjną pozwanego. Skargę oparto na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego: art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z

2014 r., poz. 167 ze zm.) w związku z art. 1 Konwencji Nr 135 Międzynarodowej Organizacji Pracy oraz w związku z art. 8 k.p. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania; ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i wydanie rozstrzygnięcia co do istoty sprawy, w każdym przypadku z orzeczeniem o kosztach postępowania.

Jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego związanego z rozstrzygnięciem kwestii dotyczącej zakresu ochrony związkowej wynikającej z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy o związkach zawodowych.

W uzasadnieniu wniosku skarżący podał, że jego intencją jest poddanie ocenie Sądu Najwyższego zakresu ochrony wynikającej z powołanego przepisu, a w konsekwencji odpowiedź na pytanie, czy owa ochrona ma charakter bezwzględny. W przedmiotowym stanie faktycznym okolicznością nader istotną jest to, że do czasu objęcia powoda ochroną związkową na okres kadencji 2013-2017, nie był on aktywnym działaczem związkowym, jak również nie piastował żadnej funkcji związanej z tą działalnością. Fakt powołania powoda na członka zarządu, już po złożeniu mu wypowiedzenia umowy o pracę, świadczy o celowym działaniu Organizacji Międzyzakładowej NSZZ „S.”, skierowanym wyłącznie na zapobieżeniu rozwiązaniu tejże umowy. Wobec powyższego, istota jest odpowiedź na pytanie, czy w zaistniałej sytuacji ochrona związkowa winna obejmować powoda, a w konsekwencji - czy pracodawca zobowiązany był cofnąć złożone mu oświadczenie woli w zakresie wypowiedzianego stosunku pracy, jeżeli okoliczności towarzyszące ustanowieniu ochrony po dokonaniu wypowiedzenia, z przyczyn niezwiązanych z działalnością związkową, jednoznacznie wskazują, iż działania te podjęte zostały wyłącznie w celu ochrony przed dokonaniem już wypowiedzeniem i stanowiły nadużycie prawa do ochrony związkowej przewidzianej w art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy o związkach zawodowych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą jurydycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W razie powołania tej przesłanki przedsądu, jaką jest występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, obowiązkiem skarżącego jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepublikowane). Sformułowanie zagadnienia powinno zatem odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego. Nie każde więc orzeczenie, nawet błędnie wydane, zasługuje na kontrolę w postępowaniu

kasacyjnym (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147, z dnia 18 marca 2004 r., I PK 620/03, LEX nr 513011, z dnia 8 lipca 2004r., II PK 71/04, LEX nr 375715 i z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883). Nie spełnia określonego w art. 398⁹ § 1 k.p.c. wymagania sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w sposób ogólny i nieprecyzyjny, a zwłaszcza ograniczenie się do samego postawienia pytania, bez odniesienia się do problemów interpretacyjnych przepisów (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451 i z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić należy, że skarżący nie wykazał istnienia powołanej przesłanki przedsądu, albowiem przedstawione zagadnienie prawne nie wymaga rozstrzygnięcia z uwagi na to, iż niejednokrotnie było ono przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego.

Na wstępie warto zaznaczyć, że zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych, w brzmieniu obowiązującym od 1 lipca 2003 r. (wprowadzonym ustawą z dnia 26 lipca 2002 r. o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw, Dz.U. Nr 135, poz. 1146), pracodawca nie może bez zgody zarządu zakładowej organizacji związkowej wypowiedzieć ani rozwiązać stosunku pracy z imiennie wskazanym uchwałą zarządu jego członkiem lub z innym pracownikiem będącym członkiem danej zakładowej organizacji związkowej, upoważnionym do reprezentowania tej organizacji wobec pracodawcy albo organu lub osoby dokonującej za pracodawcę czynności w sprawach z zakresu prawa pracy, z wyjątkiem sytuacji, gdy dopuszczają to odrębne przepisy, przy czym zarząd zakładowej organizacji związkowej wskazuje pracodawcy pracowników podlegających ochronie przewidzianej w art. 32 ust. 1 w liczbie określonej w ust. 3 lub w ust. 4. Ochrona trwałości stosunku pracy działacza związkowego rozpoczyna się z chwilą wskazania pracodawcy określonych imiennie osób jako podlegających tej ochronie (por. wyroki Sądu Najwyższego z 23 lutego 2005 r., III PK 77/04, OSNP 2005 nr 21, poz. 331; z 2 czerwca 2010 r., II PK 367/09, OSNP 2011 nr 21-22, poz. 274 i z 12 stycznia 2011 r., II PK 184/10, OSNP 2012 nr 5-6, poz. 64). Skoro zatem ochrona działacza związkowego rozpoczyna się z chwilą wskazania pracodawcy określonych imiennie osób jako podlegających tej ochronie, to nie

budzi wątpliwości, że powód uzyskał taką ochronę już po dokonaniu wypowiedzenia ale przed nadejściem terminu upływu okresu wypowiedzenia, a tym samym był chroniony przed rozwiązaniem stosunku pracy na skutek dokonanego wcześniej wypowiedzenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2013 r., II PK 289/12, LEX nr 1331289). Zdarza się jednak, że zarządy organizacji związkowych nadużywają swoich uprawnień i biorą w obronę działaczy związkowych, którzy ze względu na szczególnie naganne postępowanie nie zasługują na taką obronę. W przypadku działacza dopuszczającego się czynu wzbudzającego ogólny sprzeciw, przywrócenie go do pracy dlatego, że organizacja związkowa nie zgodziła się na rozwiązanie umowy, godziłoby w poczucie słuszności i sprawiedliwości ogółu pracowników. W takich przypadkach Sąd Najwyższy prezentował pogląd, że jeżeli społeczno-gospodarcze przeznaczenie prawa i zasady współżycia społecznego (art. 8 k.p.) sprzeciwiają się przywróceniu do pracy działacza związkowego, zasądza się na jego rzecz odszkodowanie. Teza taka została sformułowana w wyroku z dnia 13 maja 1998 r. I PKN 106/98 (OSNAPIUS 1999 nr 10, poz. 336) i brzmi następująco: zastosowanie art. 8 k.p. wobec pracownika pełniącego funkcję w zakładowej organizacji związkowej, który rażąco naruszył podstawowe obowiązki pracownicze i z którym rozwiązano umowę o pracę w trybie art. 52 k.p. z naruszeniem prawa, oznacza że w miejsce żądanego przywrócenia do pracy możliwe jest na podstawie art. 477¹ § 2 k.p.c. zasądzenie odszkodowania przewidzianego w art. 56 k.p. W bogatym orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że zastosowanie art. 8 k.p. przez zasądzenie odszkodowania zamiast przywrócenia o pracy, a nawet przez oddalenie powództwa w przypadku szczególnie drastycznego zachowania się pracownika, jest wyjątkiem od ogólnej reguły. Stanowisko to znajduje odzwierciedlenia także w aktualnym orzecznictwie. W wyroku z dnia 6 kwietnia 2006 r. (III PK 12/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 90) Sąd Najwyższy stwierdził, że oddalenie - na podstawie art. 8 k.p. - roszczenia o przywrócenie do pracy pracownika, podlegającego szczególnej ochronie przed rozwiązaniem z nim stosunku pracy, może mieć miejsce wyjątkowo, w okolicznościach szczególnie rażącego naruszenia obowiązków pracowniczych lub obowiązujących przepisów prawa. Analiza orzeczeń przytoczonych w uzasadnieniu tego wyroku prowadzi do wniosku, że przepis art. 8 k.p. może być

podstawą do oddalenia lub ograniczenia roszczeń szczególnie chronionego pracownika w następujących okolicznościach: po pierwsze, czyn chronionego pracownika stanowiący ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych w rozumieniu art. 52 k.p. (nawet w przypadku, gdy pracodawca nie rozwiązuje umowy w tym trybie, lecz podaje to naruszenie jako przyczynę wypowiedzenia) jest przez tego pracownika zawiniony, a wina ma charakter kwalifikowany (wina umyślna); po drugie, czyn ten wywołuje jednoznacznie negatywny oddźwięk w środowisku i przywrócenie pracownika do pracy spotkałoby się z ogólną dezaprobatą; po trzecie, naruszenie przez pracodawcę zakazu rozwiązania umowy z pracownikiem chronionym zostało spowodowane nadużyciem swoich uprawnień przez organizację związkową odmawiającą zgody na rozwiązanie umowy z pracownikiem zachowującym się szczególnie nagannie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2007 r., II PK 335/06, LEX nr 898861). Odpowiadając natomiast na konkretnie postawiony przez skarżącego problem, przytoczyć należy pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z dnia 8 marca 2013 r. (II PK 208/12, OSNP 2013 nr 21-22, poz. 252) zgodnie, z którym objęcie pracownika ochroną związkową bezpośrednio po podjęciu przez pracodawcę działań zmierzających do wypowiedzenia umowy o pracę z powołaniem się na przyczynę formalnie niezwiązaną z aktywnością związkową pracownika, nie oznacza w każdym przypadku nadużycia prawa do tej ochrony (art. 32 ust. 1 pkt 1 tej ustawy w związku z art. 8 k.p.).

Reasumując: wobec rozstrzygnięcia przez judykaturę wskazanego w skardze kasacyjnej zagadnienia prawnego, z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało orzec jak w sentencji.